

بسم الله الرَّحْمَان الرَّحِيم

چکیده‌ی سخنرانی حاج آقا اسماعیل داستانی بنیسی

درباره‌ی اعمال شب اوّل ماه مبارک رمضان

در شب اوّل ماه مبارک رمضان ۱۴۴۲ (۲۴ / ۱ / ۱۴۰۰)

در هیأت پیام‌آوران عاشورا

بسم الله الرَّحْمَان الرَّحِيم

شگفتی ماه مبارک رمضان

حضرت رسول اکرم ﷺ هنگامی که ماه مبارک رمضان فرارسید، ۳ بار فرمودند: «سُبْحَانَ اللَّهِ! مَاذَا يَسْتَقْبِلُكُمْ، وَ مَاذَا تَسْتَقْبِلُونَ؟!؛ سبحان الله! چه چیز به استقبال شما می آید و شما چه چیز را استقبال می کنید؟!»
ما وقتی از چیزی تعجب می کنیم، می گوییم: «عَجَب!»؛ اما عرب مؤمن گاهی می گوید: «سبحان الله!» که ذکر هم هست.
حضرت امام جعفر صادق - سلام الله تعالى علیه - پسرچهی بسیارزیبایی را دیدند و فرمودند: «سبحان الله!»
حضرت رسول اکرم ﷺ با این واژه، ۳ بار ابراز تعجب کردند؛ یعنی: عَجَب ماهی است ماه مبارک رمضان!
این ماه، بسیارمبارک است؛ باید خیلی قدرش را بدانیم.

دعاهای شب اول ماه مبارک رمضان

بخشی از اعمال شب اول ماه مبارک رمضان، دعاهای بسیارزیبایی است که بعضی کوتاه و بعضی مفصل هستند.
دو تا از دعاهای کوتاه هایش را بیان می کنم:

دعای اول

حضرت امام جعفر صادق - سلام الله تعالى علیه - فرمودند: «إِذَا حَضَرَ شَهْرُ رَمَضَانَ فَقُلْ؛ وقتی ماه رمضان رسید، بگو.» ابتدا معنای هر بخش این دعا را می گویم؛ بعد، آن بخش را می خوانم تا با توجه به

^۱ فضائل الأشهر الثلاثة، ص ۱۴۰، ش ۱۵۰؛ بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۳۴۷، ش ۱۳؛ صحیح ابن خزيمة، ج ۳، ص ۱۸۹، ش ۱۸۸۵؛ و المعجم الأوسط، ج ۵، ص ۱۵۸، ش ۴۹۳۵؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۳۲، ش ۱.

معنا بگویید. «خدايا! ماه رمضان رسيد و تو بر ما روزهی آن را واجب کردی؛ **اَللّٰهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرُ رَمَضانَ، وَ قَدْ افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا صِيَامَهُ.** و در آن، قرآن را برای راهنمایی مردم و (بیان) نشانه‌های آشکاری از هدایت و جداکردن (حق از باطل) فرستادی؛ و **اَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَ الْفُرْقَانِ.** خدايا! ما را بر روزه‌داری‌اش کمک کن؛ **اَللّٰهُمَّ اَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ.** خدايا! آن (= عبادت در ماه رمضان) را از ما قبول کن؛ **اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْهُ مِنَّا.** و ما را در آن سلامت بدار؛ و **سَلِّمْنَا فِيهِ.** و آن را در آسانی‌ای از سوی خودت و در عافیت، از ما دریافت کن؛ و **تَسَلِّمُهُ مِنَّا فِي يُسْرٍ مِّنْكَ وَ عَافِيَةٍ.** (چون) تو بر هر چیزی توانایی؛ **اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.** ای مهربان‌ترین مهربان‌ها!! **يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.**»^۲

حضرت در همین دعای کوتاه، یک دنیا معارف فرمودند. شیعه اگر قدر معارف مذهبش را بداند، خوشبخت است.

دعای دوم: دعای عفوخواهی

عایشه، همسر حضرت رسول اکرم ﷺ، نقل کرده است که وقتی ماه رمضان رسید، عرض کردم: «یا رسول‌الله! ماه رمضان رسید. چه بگوییم؟» ایشان فرمود: «بگو: **"اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ، فَاعْفُ عَنِّي؛** خدايا! قطعاً تو اهلِ گذشتی و گذشت را دوست می‌داری؛ پس، از من بگذر.»^۳ چقدر این واژه‌ها برای جلب عفو و رحمت خدا زیبا چیده شده‌اند! انسان باید دعا کند.

دعای سوم: دعای جوشن کبیر

از دعا‌های دیگر این شب، دعای جوشن کبیر است. قرائت این دعا به صورت معمولی، یک ساعت، زمان نمی‌برد؛ اگرچه گاهی در مجالس دعا طول می‌کشد.

^۲ الکافی، ج ۴، ص ۷۴، ش ۵؛ تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۸۰، ش ۱۸۳؛ المقنع، ص ۱۸۵؛ الْمُقْنَعَة، ص ۳۱۴، بدون اسناد به معصوم؛ الإقبال، ج ۱، ص ۱۴۶، در آن چنین آمده است: «... اَللّٰهُمَّ فَصِّلْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اعْنَانَا...»؛ و بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۳۸۳، ش ۲؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۲۲۲، ش ۲۵۹.

^۳ الدَّعَاءُ لِلطَّيْرَانِي، ص ۲۸۵، ش ۹۱۵ و كنز العمال، ج ۸، ص ۵۸۸، ش ۲۴۲۸۲؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۲۱۴، ش ۲۵۶.

حضرت امام زین العابدین از طریق پدرشان، از جدّ بزرگوارشان - سلام الله تعالى علیهم - نقل کرده‌اند که جناب جبرئیل به حضرت رسول اکرم ﷺ عرض کرد: «مَنْ دَعَا بِهِ بِنِيَّةٍ خَالِصَةٍ فِي أَوَّلِ شَهْرِ رَمَضَانَ رَزَقَهُ اللَّهُ - تَعَالَى - لَيْلَةَ الْقَدْرِ، وَ خَلَقَ لَهُ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ يُقَدِّسُونَهُ، وَ جَعَلَ ثَوَابَهُمْ لَهُ»؛^۴ کسی که آن را با نیت خالص در آغاز ماه رمضان بخواند، خداوند والا شب قدر را به او روزی می‌کند (و عمرش به شب قدر می‌رسد و شب قدر را درک می‌کند) و (خدا) برایش هفتاد هزار فرشته می‌آفریند که خدا را تسبیح و تقدیس کنند و (خدا) پاداش آنان را برای او قرار می‌دهد.

غسل شب اول ماه مبارک رمضان

از اعمال دیگر این شب، غسل است.

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: «غُسْلُ أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِّنْ شَهْرِ رَمَضَانَ يُسْتَحَبُّ»؛^۵ غسل شب اول ماه رمضان، مستحب است.

باز فرمودند: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ لَا يَكُونَ بِهِ الْحِكْمَةُ فَلْيَغْتَسِلْ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِّنْ شَهْرِ رَمَضَانَ؛ فَإِنَّهُ مَنِ اغْتَسَلَ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْهُ لَا يُصِيبُهُ حِكْمَةٌ إِلَى شَهْرِ رَمَضَانَ مِنْ قَابِلٍ»؛^۶ کسی که دوست دارد خارش پوست نداشته باشد، در شب اول از ماه رمضان غسل کند؛ چون کسی که در شب اول از آن، غسل کند، تا ماه رمضان سال بعد، خارش پوست به او نمی‌رسد.

به یک روحانی آمپولی اشتباهی زده شد و ایشان دچار خارش شدید پوست شد - پناه بر خدا! - و پوستش را این قدر می‌خاراند که چه بسا خون می‌آمد. خدا رحمتش کند. اگر کسی در این شب غسل می‌کند، هم ثواب می‌برد و هم تا یک سال، دچار خارش پوست نمی‌شود.

^۴ المصباح للكفعمی، ص ۳۳۲ و بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۳۸۲ و ج ۸۱، ص ۳۳۱، ش ۳۲؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۴۶۰، ش ۵۱۴.
^۵ الکافی، ج ۳، ص ۴۰، ش ۲؛ تهذیب الأحکام، ج ۱، ص ۱۰۴، ش ۲۷۰؛ و کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۷۹، ش ۱۷۶؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۴۹۸، ش ۵۱۶.
^۶ الإقبال، ج ۱، ص ۵۶ و بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۱۸، ش ۲۴؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۴۹۸، ش ۵۱۷.

نماز شب اول ماه مبارک رمضان

از اعمال دیگر این شب، یک نماز مخصوص است.

حضرت امام جعفر صادق - سلام الله تعالى علیه. - فرمودند: «مَنْ صَلَّى أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنَ الشَّهْرِ رَكَعَتَيْنِ بِسُورَةِ الْأَنْعَامِ وَ سَأَلَ اللَّهَ أَنْ يَكْفِيَهُ كَفَاةُ اللَّهِ - تَعَالَى. - مَا يَخَافُهُ فِي ذَلِكَ الشَّهْرِ، وَ وَقَاهُ مِنَ الْمَخَافِ وَالْأَسْقَامِ»^۷؛ کسی که در شب اول ماه، دو رکعت با سوره‌ی أنعام بخواند (یعنی: در هر رکعت، یک بار سوره‌ی حمد و یک بار سوره‌ی أنعام بخواند) و از خدا بخواهد که او را کفایت کند (یعنی بگوید: «خدا! مرا کفایت کن.»)، خداوند والا او را از چیزهایی که می‌ترسد (مانند کرونا)، در این ماه کفایت می‌کند و او را از ترس‌ها و بیماری‌ها حفظ می‌کند.»

^۷ الإقبال، ج ۱، ص ۷۵؛ الدرر الوقیة، ص ۴۰، همانندش؛ و بحار الأنوار، ج ۹۱، ص ۳۸۲، ش ۶ و ج ۹۷، ص ۱۳۳، ش ۱؛ برگرفته از: ماه خدا، ج ۱، ص ۴۹۸، ش ۵۱۸.